

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Strategi för försörjningsberedskap

Strategi för försörjningsberedskap

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Enhet: Enheten för försörjningsberedskap (FÖ)

Foto: Caiaimage (omslag), Thomas Henrikson (s. 5, 8), Kicki Nilsson/Icon Photography (s.6)

Produktion: Advant

Publikationsnummer: MSB1784 - juni 2021

Innehåll

Totalförsvaret utvecklas	5
En strategi för försörjningsberedskap	6
Ett pågående arbete	6
Vad är försörjningsberedskap och vilka utmaningar står vi inför?	7
Internationella beroenden	9
Målsättningen inom ramen för totalförsvaret	9
Önskad förmågeutveckling i samhället 2021–2030	10
Försörjningsberedskap	11
Förmågan byggs 2021-2025	12
Kontrollstation: Kommande totalförsvarsövning	14
Förmågan utvecklas 2026-2030	14

**Strategi för
försörjnings-
beredskap med
fokus på samverkan
med näringslivet**

Totalförsvaret utvecklas

Regeringen bedömer i propositionen Totalförsvaret 2021–2025 att försörjningsberedskapen så långt som möjligt ska kunna säkerställa flöden i varukedjor under fredstida kriser, höjd beredskap och krig. Den svenska försörjningsberedskapen bör utvecklas och näringslivet bör i ökad utsträckning involveras för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna. Regeringen konstaterar också att det finns ett behov av att analysera frågor om ansvar och metoder för att uppnå försörjningstrygghet.¹

Flera utredningar som berör utvecklingen av försörjningsberedskapen har genomförts eller pågår: utredningen ”Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar” med betänkandet ”Struktur för ökad motståndskraft”,² utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap och förmåga inför och vid allvarliga händelser i fredstid och höjd beredskap³ samt utredningen om näringslivets roll i totalförsvaret.^{4,5}

Regeringen avser att tillsätta en utredning om vad en nationellt samordnad försörjningsberedskap bör omfatta och hur den bör organiseras och finansieras.⁶ Frågor om ansvar och metoder för att uppnå försörjningstrygghet, såsom lagerhållning i statlig eller privat regi och tillverkningsberedskap, är angelägna och komplicerade frågor som behöver analyseras och utredas närmare under kommande år. Skärningen mellan de föreslagna sektorsmyndigheternas ansvar respektive länsstyrelsernas ansvar för försörjningsfrågor på regional nivå behöver också tydliggöras.⁷

---

1. Totalförsvaret 2021–2025, Prop. 2020/21:30.

2. Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25).

3. Dir. 2018:770.

4. Näringslivets roll i totalförsvaret (SOU 2019:51).

5. Även Upphandlingsmyndigheten har fått i uppdrag att ge förstärkt stöd vid upphandling för samhällsviktig verksamhet. Vidare har Livsmedelsverket, Statens jordbruksverk och Statens veterinärmedicinska anstalt i sina regleringsbrev för 2021 fått i uppdrag att påbörja lämpliga åtgärder för att inleda uppbyggnaden av en livsmedelsberedskap, samt att skapa ökade förutsättningar att säkerställa flödet i livsmedelskedjan vid en allvarlig bristsituation under svåra fredstida förhållanden eller höjd beredskap och krig.

6. Totalförsvaret 2021–2025, Prop. 2020/21:30, s 130f.

7. Regeringen gav den 2 juli 2020 Totalförsvarets forskningsinstitut i uppdrag att analysera vissa övergripande frågor avseende nationell försörjningsberedskap. Analysen belyser vilka frågor som skulle kunna hanteras av en central aktör med ett sammanhållet ansvar för försörjningsfrågor. Resultatet kan ses som en förstudie och ett kunskapsunderlag till den aviserade utredningen. Ju2020/02565/SSK.

En strategi för försörjningsberedskap

MSB konstaterar att det finns en förväntan och ett behov av att upprätthålla nödvändig försörjning också under perioden fram till att kommande utredningar har presenterat sina resultat, och fram till att resultaten har omsatts i styrning från regeringen. Därför finns ett behov av samsyn kring hur försörjningsberedskapen ska utvecklas under främst 2021–2025, men också med en långsiktig målbild mot 2030. Detta behov har förankrats genom dialoger med myndigheter och näringslivsrepresentanter.

Strategin för försörjningsberedskap har tagits fram för att beskriva en målbild för arbetet och för att möta de ökade kraven och förväntningarna på försörjningsberedskapen från regering, myndigheter och övriga samhället. Området är under utveckling och målet är att strategin ska tydliggöra en önskad utveckling av försörjningsberedskapen. Därför inkluderar den de övergripande insatserna eller milstolparna som krävs för att nå dit. Målsättningen är att strategin ska ge vägledning till de aktörer som har ansvar inom krisberedskap och civilt försvar. I nästa steg behövs även tydliggöranden kring uppdrag och ansvar samt realistiska förväntningar på när och vad som ska åstadkommas på olika nivåer.

Strategin ska också fungera som ett underlag för kommunikation och utbildning, samt kunna användas för att främja ett strategiskt förhållningssätt och kunskapsuppbyggande inom området försörjningsberedskap.

Ett pågående arbete

Strategin tas fram i ett läge när området försörjningsberedskap är under utveckling och när en nationell samordning för försörjningsberedskapen ska utredas. Strategin kommer därför att uppdateras och revideras regelbundet utifrån regeringens styrning och resultatet av kommande utredningar.

Vad är försörjningsberedskap och vilka utmaningar står vi inför?

Försörjningsberedskap är förmågan att i kris- och krigssituationer förse befolkningen med de varor och tjänster som behövs för dess överlevnad. Det är också förmågan att förse samhällsviktiga verksamheter, både civila och militära, med de varor och tjänster som behövs för deras funktionalitet.⁸

Arbetet med att skapa denna förmåga ska ses som en del av beredskapsutvecklingen, som i sin tur bland annat handlar om att minska sårbarheter i viktiga samhällsfunktioner och öka förmågan att hantera svåra påfrestningar i fredstid, vid höjd beredskap och vid krig. Beredskapsutvecklingen omfattar även områden som säkerhetsskydd och informationssäkerhet.

Förmågor, strukturer och resurser som kommer att krävas vid krigsfara och krig är under utveckling. De kommer att behöva anpassas utifrån de behov och förutsättningar som finns i olika sektorer och inom landets olika geografiska områden. Varor och tjänster som är nödvändiga för befolkningens överlevnad och för att samhället ska kunna fungera på en grundläggande nivå kommer att behöva prioriteras. På grund av den knapphet i resurser som kommer att råda under krigsförhållanden behöver funktionskrav och generella prioriteringsgrunder arbetas fram och fastställas på nationell nivå för olika verksamheter, utifrån både civila och militära behov.

Erfarenheter från hanteringen av spridningen av covid-19 visar på näringslivets förmåga att snabbt ställa om sin verksamhet till att producera kritiska varor där det råder brist. Det visar att Sverige också har en stark och robust industriell bas som är viktig att ta med i det fortsatta arbetet med att hitta nya, innovativa lösningar för en stärkt försörjningsberedskap. Erfarenheterna visar också på behovet av att veta vilka brister som kan uppstå men även på vikten av att identifiera produktionsresurser och råvaror i planeringsarbetet. Aspekter av upphandlingsjuridik och EU-rättsliga frågor har kommit i fokus och erfarenheterna visar att dessa måste hanteras i planeringsfasen innan en händelse. Hanteringen av covid-19 visar också på behovet av kunskapsutveckling genom forskning och utvärdering inom försörjningsområdet. Regeringen har tillsatt en kommission för att utvärdera de åtgärder som har vidtagits för att begränsa spridningen av covid-19. Kommissionen kommer i sin andra delredovisning bland annat att redovisa åtgärdernas konsekvenser för samhällsviktig verksamhet och för det offentliga samarbete med näringslivet.⁹

Näringslivet, som kan avse såväl privata som i vissa fall offentliga verksamheter¹⁰, har en avgörande betydelse för försörjningsberedskapen inom alla sektorer genom sina leveranser av varor, tjänster och information. Samtidigt som en alltmer informations- och kunskapsintensiv samt internationellt sammanflätad industri innebär nya möjligheter för lönsam och hållbar produktion, innebär den också nya sårbarheter utifrån ett försörjningsperspektiv – något som till exempel inte omfattas av regeringens fokusområden i dess nyindustrialiserings-

---

8. Definitionen utgår från Totalförsvarets forskningsinstitutets kunskapsöversikt om beredskapslagring som ett verktyg för ökad försörjningsberedskap i Sverige, FOI-R--4644--SE.

9. Dir. 2020:74.

10. *Näringsliv* är en sammanfattande benämning på de produktionsprocesser, oberoende av om de är privata eller offentliga, som genererar varor och tjänster för försäljning på en marknad. NE, www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/näringsliv.

strategi.¹¹ Vidare är Sverige beroende av import av olika rå- och insatsvaror (till exempel kemikalier och metaller) till vår industri.

Samhällsviktiga verksamheter, såväl offentliga som privata, är i hög grad beroende av it-system för att kunna fungera. Att i ökad omfattning kunna lagra och bearbeta information skapar också nya möjligheter för försörjningsberedskapen. Värdefulla data om vilka varor och tjänster som finns, var de finns geografiskt och hur försörjningsbehov behöver tillgodoses kan tas fram snabbt och med hög detaljeringsgrad på ett sätt som var omöjligt för bara något år sedan. Samtidigt innebär det att informationen i allt större utsträckning behöver kunna skyddas mot angrepp för att upprätthålla en hög nivå av cybersäkerhet i Sverige. Väl skyddade grunddata skapar förutsättningar för en effektiv försörjningsberedskap. Systemen för elektroniska kommunikationer dimensioneras inte för att hantera påfrestningar vid krig eller krigsfara, men har visat sig klara påfrestningar i fredstid mycket väl.¹²

Statens förmåga att hjälpa företag att hantera risker för svåra påfrestningar i fredstid, höjd beredskap och krig kommer att behöva stärkas. Företag behöver i ökad grad beakta antagonistiska hot i sina risk- och sårbarhetsanalyser och i sin kontinuitetshantering, även när det inte råder höjd beredskap. Exempel på vad som behöver beaktas är så kallade hybridhot, som till exempel ökad cyberaktivism, cyberangrepp eller sabotage, men också situationer med höjd beredskap och krig.¹³ Det är risker som många gånger överstiger privata företags förmåga att planera och i synnerhet hantera. Riskerna kan också omfatta tilltagande ekonomisk krigsföring i form av till exempel handelshinder, handelsblockader, sanktioner, frystande av tillgångar och tvång att underkasta sig andra länders exportregelverk.¹⁴

11. Den "fjärde industriella revolutionen", en omfattande digitalisering och automatisering av industrin, som pågår globalt kommer att påverka vad, hur och inte minst var företag producerar sina varor och tjänster.

12. Arbetet inom ramen för Nationella telesamverkansgruppen bidrar till att stärka detta arbete.

13. Näringslivets roll inom totalförsvaret (SOU 2019:41).

14. Lag (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m., 4 kap. 1 §. Staten får meddela skadeförsäkring på transportområdet mot 1. krigsrisk och 2. risk att egendom läggs under embargo, eller uppbringas, eller utsätts för annan liknande åtgärd av främmande stat eller av den som där har tagit eller försöker ta makten.

Eftersom privata aktörer bedriver en betydande del av vad som bedöms som den samhällsviktiga verksamheten¹⁵ behövs hänsyn till marknadernas förutsättningar. Upphandlingar och krav riktade mot företag måste ta hänsyn till hur kraven påverkar konkurrensen mellan företag och utländska aktörers intresse i att investera i denna typ av verksamheter. Krav och ersättningsnivåer måste anpassas för att stärka de verksamheter som upprätthåller totalförsvaret. För att utveckla totalförsvaret är det viktigt att myndigheter utvecklar kravställningar i nära dialog med branschorganisationer och berörda företag, samt klargör finansiering (inklusive ersättningsnivåer till näringslivet).

Staten och näringslivet behöver också utveckla effektiva samverkansformer och gemensamma ramverk för att skapa en bestående förmåga hos samhället att fungera över hela hotskalan. Olika former av privat-offentlig samverkan¹⁶ behöver byggas upp, tillsammans med ekonomiska styrmedel och reglering. Detta för att tydliggöra i det offentliga krav på näringslivet och för att stärka företagens intresse att bidra till en god försörjningsberedskap. Planeringsarbetet bör även ta vara på lärdomar från arbeten som gjorts i andra länder och organisationer, som EU och Nato.

Internationella beroenden

Sverige är i hög grad beroende av import och export. Störningar i försörjnings- och logistikflöden från våra grannländer och andra stater riskerar att påverka Sveriges förmåga att upprätthålla försörjningen. Aspekten internationellt ägandeskap i koncerner och eventuella risker för svenska intressen där en svensk ägarandel är i minoritet bör analyseras. Graden av självförsörjning inom landet behöver också beaktas, samtidigt som det finns stora fördelar med att verka för att den internationella koordineringen av försörjningsberedskapen ökar. Det nordiska samarbetet bör utgöra kärnan varifrån Sverige också kan driva en gemensam linje inom den Europeiska unionen och gentemot tredje land.

Målsättningen inom ramen för totalförsvaret

Enligt det riksdagsbeslut¹⁷ om totalförsvaret 2021–2025 som togs den 15 september 2020 ska totalförsvaret utformas och dimensioneras för att kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige, inklusive krigshandlingar på svenskt territorium. Utgångspunkten för planeringen av totalförsvaret bör vara att under minst tre månader kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och Sveriges när-område som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet, samt krig under en del av denna tid.

Målen för det civila försvaret inkluderar bland annat att ha förmåga att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och upprätthålla en nödvändig försörjning. Civilt försvar är den civila verksamhet som myndigheter, kommuner och regioner samt privatpersoner, företag och det civila samhället med flera vidtar för att förbereda Sverige för krig. I fredstid utgörs

---

15. Med samhällsviktig verksamhet menas verksamheter, tjänster eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

16. Det är även viktigt att främja effektiv samverkan mellan företag och mellan offentliga aktörer.

17. Riksdagsbeslut 2020/21:54.

verksamheten av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och krig utgörs verksamheten av de åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla målen för det civila försvaret.

Regeringen bedömer enligt proposition 2020/21:30¹⁸ att det är särskilt viktigt att vidareutveckla och fördjupa arbetet med att stärka motståndskraften i de viktigaste samhällsfunktionerna. Att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna inkluderar att upprätthålla en nödvändig försörjning. Det innebär som regel en lägre ambitionsnivå än i ett fredstida normalläge. För att säkerställa att ambitionsnivån för de viktigaste samhällsfunktionerna nationellt sätts på en tillfredställande nivå bör särskilt fokus ligga på sektorsövergripande samverkan, och då med betoning på beroenden mellan olika viktiga samhällsfunktioner. Arbetet har påbörjats men behöver nu intensifieras ytterligare.

Den svenska försörjningsberedskapen bör enligt proposition 2020/21:30¹⁹ utvecklas, och näringslivet bör i ökad utsträckning involveras i arbetet med att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna. Privata aktörer äger och ansvarar i stor utsträckning många av de samhällsviktiga verksamheter som upprätthåller och säkerställer viktiga samhällsfunktioner som bland annat handlar om produktion och transporter av nödvändiga varor och tjänster. Näringslivet är därmed av central betydelse för totalförsvaret och för försörjningsberedskapen, och det privata näringslivet bör involveras mer i planeringsarbetet. Offentliga aktörer bör, i nära dialog med privata aktörer, bedöma behovet av förberedelser för att säkerställa en rimlig beredskap. Ett exempel på detta kan vara prioritering och fördelning av begränsande resurser, samt andra nödvändiga åtgärder som att framställa eller lagra produkter och materiel inom till exempel hälso- och sjukvården och i livsmedelskedjan. För att få till stånd ett långsiktigt hållbart förmågebyggande tillsammans med privata aktörer bör olika finansieringsformer analyseras och utvecklas för att öka incitamenten att delta i totalförvarsarbetet. En viktig del i detta arbete bör vara att förtydliga i vilken mån beredskapsgarantier (och beredskapslån) kan bidra till att möjliggöra deltagande.

Önskad förmågeutveckling i samhället 2021–2030

Som en del i arbetet med att ta fram strategin har MSB fört diskussioner med myndigheter och branschorganisationer om samhällets önskade förmågeutveckling inom försörjningsberedskap utifrån de utmaningar, förväntningar och mål som har uttryckts ovan. Det är nödvändigt att försörjningsberedskapen utvecklas i nära samverkan mellan det offentliga och näringslivet.

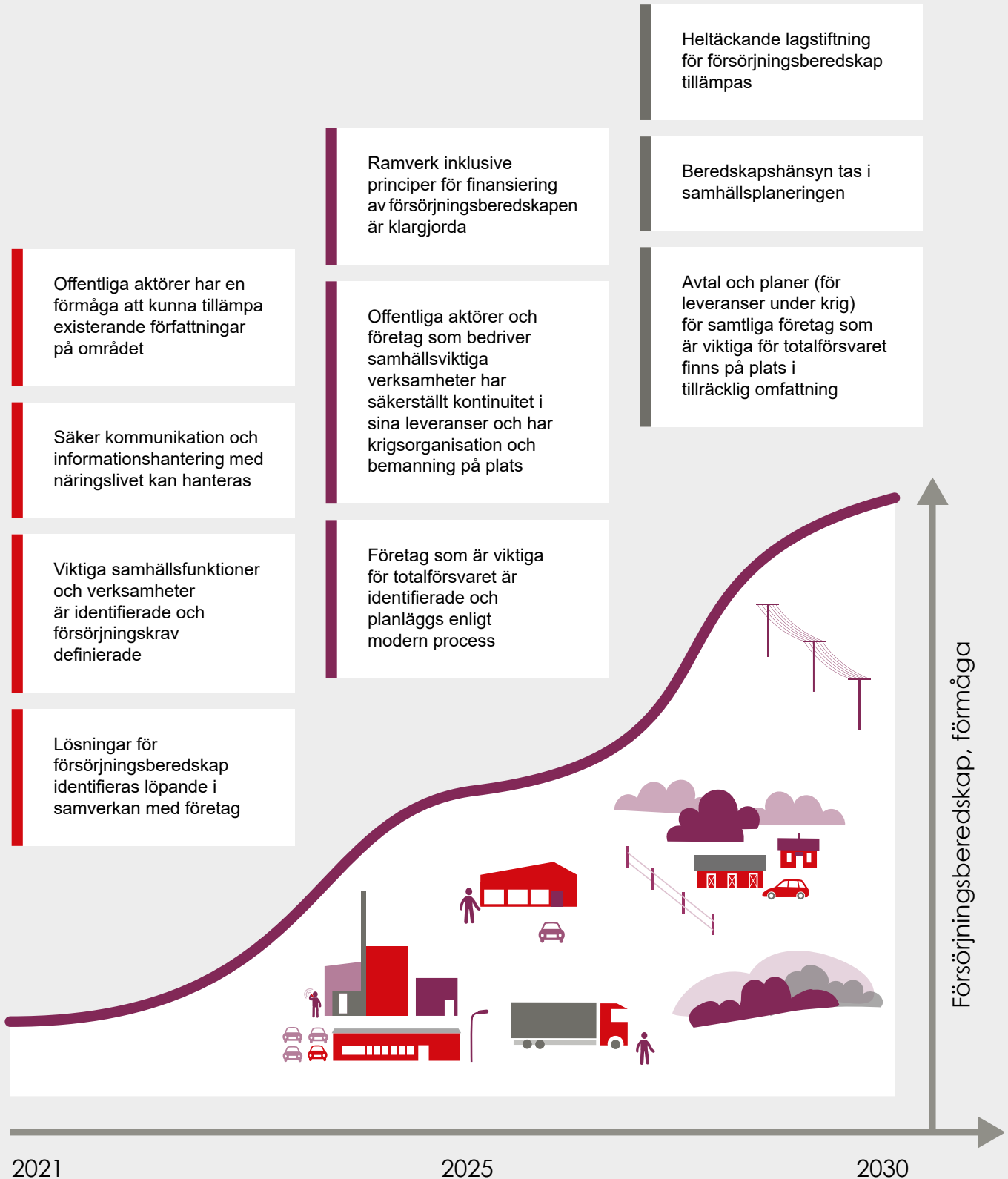
---

18. Totalförsvaret 2021–2025, Prop. 2020/21:30, s. 89.

19. Ibid, s. 130.

Försörjningsberedskap

Önskad förmågeutveckling i samverkan med näringslivet

Förmågan byggs 2021–2025

Offentliga aktörer har en förmåga att kunna tillämpa existerande författningar på området

Det är av grundläggande betydelse att staten utvecklar sin förmåga att tillämpa redan existerande författningar med kopplingar till området försörjningsberedskap. En ökad förmåga att tillämpa befintliga lagar och förordningar skapar bättre möjligheter att stärka försörjningsberedskapen på kort sikt.²⁰ Exempel på författningar som utgör stöd är förordningen om leverans av varor och tjänster²¹, förfogandelagen²², ransoneringslagen²³, förordningen om beredskapsersättning, beredskapslån och beredskapsgaranti²⁴ samt regelverket om försäkringar mot krigsrisk²⁵. Detta innebär att staten behöver genomföra förberedelser och planering för att tolka om eller hur dessa författningar är tillämpbara på dagens marknader. Ett arbete behöver också genomföras för att bedöma hur försörjningsberedskapen kan upprätthållas i förhållande till framför allt EU:s regelverk, och vilka undantag som kan behöva beslutas. Näringslivet behöver involveras även här för att bättre förstå förutsättningarna för och konsekvenserna av dessa tolkningar.

Säker kommunikation och informationshantering med näringslivet kan hanteras

En förutsättning för ett fördjupat samarbete med näringslivet är att det är möjligt att upprätthålla säker kommunikation och informationshantering. Det kräver en god informationssäkerhet hos alla berörda myndigheter och företag, eftersom aktörer behöver kunna dela affärs- och säkerhetskänslig information mellan varandra. En framgångsfaktor är att myndigheterna, regionerna och kommunerna har förmågan att hantera uppgifter från näringslivet som omfattas av sekretess, och att näringslivet känner förtroende för denna förmåga. Samtidigt är det också nödvändigt att alla berörda kan hantera säkerhetskänslig information och att det finns kunskap om hur information kan delas. Det finns både riktlinjer och vägledningar²⁶ som stöd för att bedöma vilken information som kan och bör delas med näringslivsaktörer. Bedömningarna utgår

20. Befintlig författning bygger till stor del på en verklighet som ser annorlunda ut idag. Till exempel fanns det tidigare en större andel företag som var offentligt ägda och inte utsatta för konkurrens på samma sätt.

21. 1992:390.

22. 1978:262.

23. 1978:268.

24. 1982:517.

25. Lag (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m. Via regelverket hjälper staten näringslivet med att bland annat tydliggöra de villkor som gäller utifrån Krigsförsäkringsnämndens bestämmelser och hur möjligheterna ser ut med att täcka ekonomiska förluster på grund av krigshandlingar, inklusive ekonomisk krigföring, och därmed minska risker för konkurser (som i sin tur medför avbrott i försörjning av varor eller tjänster).

26. Vägledningar för hur man delar säkerhetsklassad info finns, men kanske inte just för vilket slags information.

då från faktorer som exempelvis i vilken grad aktörens verksamhet är viktig för totalförsvaret, aktörens behov av informationen för att kunna utföra sin verksamhet, aktörens ägandeförhållanden samt aktörens kunskaper och övriga förutsättningar för att hantera information på ett säkert sätt.²⁷ För kommunikationen med företag som är viktiga för totalförsvaret krävs det utöver ömsesidig informationssäkerhet också tekniska lösningar för säker kommunikation, vilket kan behövas lösas tidigt i planeringsprocessen.

Viktiga samhällsfunktioner och verksamheter är identifierade och försörjningskrav definierade

För att kunna upprätthålla det civila försvaret och en försörjningsberedskap måste samhällsviktig verksamhet identifieras. Därmed behöver en identifiering av samhällsviktiga verksamheter genomföras, och dessutom behöver försörjningskrav definieras. Kraven behöver dimensioneras utifrån samhällets samlade behov av varor och tjänster samt utifrån analyser av vad som är samhällets lägsta acceptabla försörjningsnivå för olika varor och tjänster.

Kriterier för att identifiera företag som är viktiga för totalförsvaret behöver arbetas fram. Det behövs också en struktur som skapar nödvändiga incitament för näringslivet, belyser samhällsperspektivet och beskriver tydliga mål för vad som ska uppnås. Vidare behövs ett system för hur uppföljning ska gå till. Ett sådant arbete behöver samordnas med arbetet för att identifiera samhällsviktig verksamhet och med arbetet att definiera försörjningskraven.

Lösningar för försörjningsberedskap identifieras löpande i samverkan med företag

Lösningar för försörjningsberedskap identifieras löpande i samverkan med företag. Det finns metoder för hur myndigheter i nära dialog med företag genomför behovsanalyser och analyserar brister i försörjningen av kritiska varor och tjänster.²⁸ Näringslivets innovationskraft, initiativ och erfarenheter från pandemin ska kunna tas tillvara i syfte att identifiera lösningar som stärker försörjningsberedskapen. Företagen ska ha kunskap om de förmågekrav som ställs på deras verksamhet, och om vilka planeringsmässiga och finansiella förutsättningar som gäller under svåra påfrestningar i fredstid, vid höjd beredskap och vid krig. Dialoger mellan myndigheter och företag ska ske systematiskt och utgöra en del av myndigheternas löpande arbete med försörjningsberedskap.

27. Medan företagen tillsammans med Säkerhetspolisen tar fram vad som är skyddsvärt, utvecklar MSB tillsammans med Försvarets materielverk signalskydd som passar de civila behoven. Dessa godkänns sedan av Försvarsmakten innan användning.

28. Planering för försörjning av varor och tjänster – En vägledning till myndigheter för höjd beredskap och krig, MSB1766 - maj 2021, www.msb.se/forsorjningsberedskap

Ramverk inklusive principer för finansiering av försörjningsberedskapen är klargjorda

Ett ramverk, inklusive principer för finansiering av försörjningsberedskapen, behöver utvecklas och förankras hos näringsliv, myndigheter, regioner och kommuner. Ramverket inkluderar uppdaterade lagar och förordningar, dimensionerande scenarier²⁹ och planeringsförutsättningar, försörjningsanalyser samt existerande och nya verktyg och arbetsmetoder. Exempel på detta är metoder för planering för leverans av varor och tjänster, kontinuitetshandling, personalförsörjning och finansieringsprinciper, samt relevanta standarder på området. De begrepp som används inom området behöver definieras och förankras. En god försörjningsberedskap kommer även att kräva en förmåga att mäkla, fördela och prioritera resurser. Former för privat-offentlig samverkan bör utvecklas och fördjupas på såväl nationell som regional och lokal nivå, genom att aktivt förankra ett ramverk hos näringslivet.

Kontrollstation: Kommande totalförsvarsövning

Målet är att den övningsverksamhet som genomförs ska inkludera viktiga delar av näringslivet, och att företag som är viktiga för totalförsvaret övas tillsammans med myndigheter, regioner och kommuner. Syftet är att vid kommande totalförsvarsövning pröva hur väl viktiga samhällsfunktioner upprätthålls och hur samhället prioriterar resurser under höjd beredskap. Mindre men anpassade övningar som involverar näringslivet bör också utvecklas och genomföras kontinuerligt för att utveckla och testa den gemensamma förmågan, samt för att kunna dra lärdomar av erfarenheterna från övningarna.

Förmågan utvecklas 2026–2030

Ramverket för försörjningsberedskap utvecklas iterativt utifrån erfarenheter från bland annat uppföljning och övningsverksamhet.

Offentliga aktörer och företag som bedriver samhällsviktiga verksamheter har säkerställt kontinuitet i sina leveranser och har krigsorganisation och bemanning på plats

Offentliga aktörer och företag som bedriver samhällsviktig verksamhet har

---

29. Detta inkluderar stora olyckor och allvarliga naturhändelser. Om försörjningsberedskapen ska vara hållbar behöver kedjorna av tillverkning, lagerhållning, logistik etc. även göras utifrån riskperspektiv som omfattar stora olyckor och allvarliga naturhändelser. Detta finns belyst bland annat i FN:s Sendairamverk kring katastrofriskreducering, och kopplar också till hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

säkerställt kontinuitet i sina leveranser³⁰ och har krigsorganisation och bemanning på plats. Krigsorganisation säkerställer personalberoendet för samhällsviktiga verksamheter. Detta kräver samordning mellan offentliga aktörer. Med stöd från ramverket för försörjningsberedskap ska särskilt de företag som har identifierats som samhällsviktiga ta hänsyn till försörjningsfrågor vid beslutsfattandet. Det innebär att det ska finnas kompetens inom dessa frågor, och att frågorna kan hanteras löpande som en integrerad del i företagets ledningssystem. Staten (samt regioner och kommuner) och företagen ska kunna söka lösningar som gynnar både samhällets försörjningsberedskap och företagets affärsmässiga strategier.

Företag som är viktiga för totalförsvaret är identifierade och planläggs enligt modern process

Företag som är viktiga för totalförsvaret har identifierats och planläggs enligt en modern process. Målet är att myndigheter inom de olika sektorerna har en fungerande dialog med näringslivet när det gäller omställningsplanering av samhällsviktiga verksamheter.

Att identifiera och säkert kunna lagra information som är relevant för samhällets försörjningsberedskap blir viktigt. Här kan system behöva byggas upp för att med hjälp av modern teknik kunna analysera rådata som ett stöd för den fortsatta planeringen av försörjningsberedskapen. Systemet kan också bidra till att snabbt utarbeta bra beslutsunderlag om försörjningsberedskapen behöver aktiveras.

Heltäckande lagstiftning för försörjningsberedskap tillämpas

En heltäckande lagstiftning för försörjningsberedskap behöver finnas på plats, där den sektorsspecifika lagstiftningen hänger ihop och där brister i lagutrymmet för att nå de uppsatta målen för totalförsvaret har åtgärdats.

Beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen

Beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen³¹. Målet är att samhällsplaneringen tar sikte på framtiden och lyfter frågor om hur samhällen kan utformas och organiseras för att möta behovet av en ekonomisk, social och ekologisk hållbar

30. Detta ställer även krav på internationellt samarbete, samt kunskaper om vilka svenska varor och tjänster som behövs av andra länder. Den internationella dimensionen är därför viktig.

31. Samhällsplanering omfattar riktlinjer för att utveckla bebyggelse, service, kommunikationer, infrastruktur och miljö. Samhällsplanering inbegriper stadsplanering och hur samhällsintressen ska utvecklas.

utveckling samtidigt som totalförsvarets behov beaktas. Beredskapshänsyn i samhällsplaneringen skapar förutsättningar för att försörjningsberedskapsfrågor inkluderas i de avvägningar och prioriteringar som görs mellan olika intressen. Arbetet med att införliva beredskapshänsyn i planeringen förväntas ta tid. Det bör därför startas upp inom de kommande fyra åren för att det ska gå att inrikta arbetet ytterligare under fasen 2026–2030 genom att stärka, professionalisera och strukturera planeringen.

Avtal och planer (för leveranser under krig) för samtliga företag som är viktiga för totalförsvaret finns på plats i tillräcklig omfattning

Avtal och planer för samtliga företag som är viktiga för totalförsvaret finns på plats i tillräcklig omfattning för att förse befolkningen respektive samhällsviktiga verksamheter, både civila och militära, med de varor och tjänster som behövs. Det gäller beredskapsplanering för företag och avtal med de företag som ska genomföra kostnadskrävande förberedelser i fredstid. Detta kräver att myndigheterna i ett tidigare skede har analyserat sina behov och gått igenom sina avtal för att göra dem mer robusta. Planerna dokumenteras, övas samt revideras och utvecklas kontinuerligt över tid.

Beredskapsplaneringen ska inkludera de beredskapsåtgärder som krävs, till exempel genom avtal eller beredskapslagring, för att säkerställa en nödvändig försörjning. Tillgången till varor som är viktiga för totalförsvaret ska utgå från de behov som allmänheten, myndigheter, regioner och kommuner har i händelse av krig.³² Olika aspekter kommer också att behöva beaktas när man väljer olika lagringslösningar, till exempel lokalisering av lagren (stora centrallager eller mindre, lokala lager), ägarskap³³, resurser och organisation³⁴ samt hur logistikkedjan ut mot marknaden behöver byggas upp vid lageravtappning.

Planerna kan även omfatta att myndigheter har gjort förberedelser för förfogande. Enligt förfogandelag (1978:262) finns möjligheter för staten att förfoga över näringslivets egendom. Det är också möjligt att ålägga näringslivet att upprätthålla en tillverkning, och i viss utsträckning även att styra verksamheten. För att förfogande ska vara en effektiv åtgärd krävs att myndigheterna i stor utsträckning har planerat och förberett detta, antingen genom beslut om uttag av egendomen eller genom andra planeringsåtgärder. Detta är ett omfattande arbete. Förfogande är tillämpligt när behoven överskrider den förmåga som har byggts upp inom försörjningsberedskapen.

32. Till exempel har Folkhälsomyndigheten idag lager av antivirala läkemedel som kan tillgängliggöras inför en pandemi. De har också avtal med tre läkemedelsföretag om s.k. säkerhetslager av antibiotika för beredskapsändamål. Läkemedlen ägs av företagen, men Folkhälsomyndigheten har rätt att omedelbart köpa och hämta hela eller delar av lagret. Vidare är Sverige genom IEP-avtalet samt EU:s oljelagringsdirektiv förbundet att lagrhålla oljeprodukter och råolja. (Näringslivets roll i totalförsvaret, SOU 2019:51.)

33. Statliga lager eller hybridlösningar där till exempel fysisk hantering läggs ut på en aktör i ordinarie försörjningskedja som har fler produkter i lager mot ersättning.

34. Organisation med fysiska lager och bemanning för att köpa in, lagrhålla och ev. omsätta produkter kräver resurser.

Utifrån givna mål samt planerings- och finansieringsutrymmet är *den verkliga försörjningsberedskapen i hela samhället dimensionerad på en tillräckligt god nivå*³⁵ för svåra påfrestningar i såväl fredstid som under höjd beredskap och krig. Inventeringar inom respektive sektor görs regelbundet och nödvändiga prioriteringar i systemet kan genomföras utifrån satta försörjningsmål.

---

35. Enligt totalförsvarspropositionen (se även utgångspunkterna i denna strategi) bör offentliga aktörer, i nära dialog med privata aktörer, bedöma behovet av förberedelser *för att säkerställa en rimlig beredskap*.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap